

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 6

91. ÅRGANG

31. MARS

1979



HERRENS MÅLTID	S. 2
PAVENS FØRSTE ENCYKLIKA	S. 5
KRISTENDOMMEN OG DEN SOSIALE FRIGJØRING	S. 6
KONVERTITTER - HVEM OG HVORFOR	S. 8

NESTE NUMMER KOMMER 7. APRIL 1979

Katolsk-luthersk forståelse av Herrens måltid

Siden 1965, som en følge av Det annet vatikankonsil, har det funnet sted omfattende internasjonale samtaler såvel i Europa som i Amerika mellom katolske og lutherske teologer for å overvinne 400 års splittelse. (Slike samtaler skal i nær fremtid begynne også her hos oss.) Den katolsk-lutherske studiekommisjon som ble opprettet av Det lutherske verdensforbund og Sekretariatet for kristen enhet i Roma, fremla i 1972 et felles dokument — den såkalte Malta-rapport — om «Evangeliet og kirken». Et nytt dokument fra denne kommisjon foreligger nå om «Herrens måltid». Det arbeides videre med en studie om det kirkelige embete, med særlig henblikk på bispes-embetet. I det følgende skal vi ta for oss noen av de synsmåter som er fremlagt i rapporten om Herrens måltid, som også omtales som eukaristien eller nattverden.

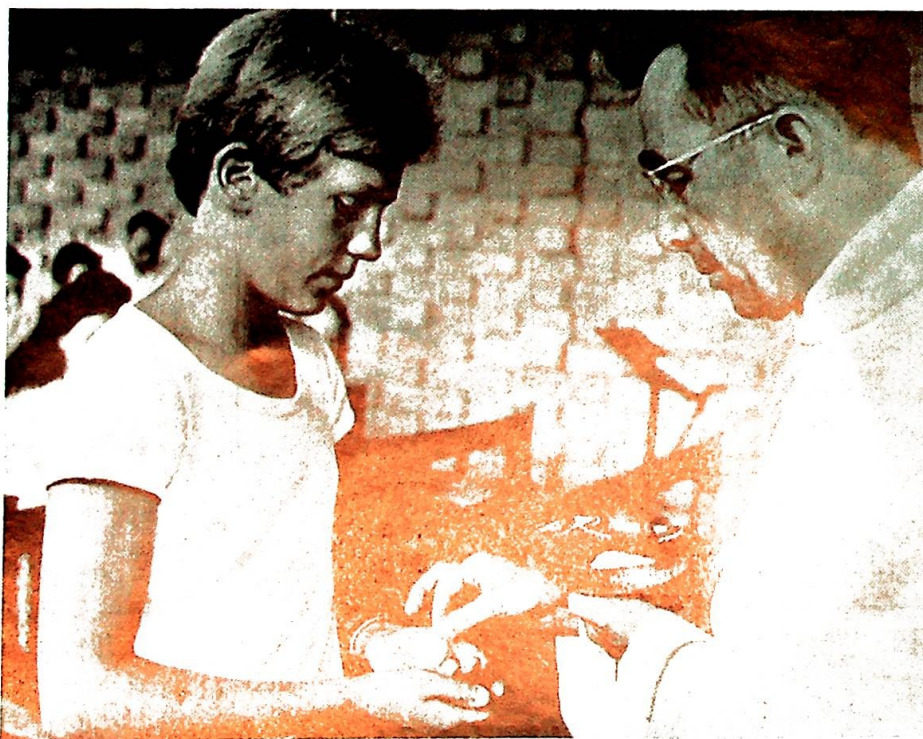
Det første som dokumentet tar stilling til er hva Den hellige skrift sier om Herrens måltid. Idet det henvises til tekstene om nattverden i evangeliene og i Paulus første brev til Korintierne erklærer de katolske og lutherske teologer i fellesskap: Hver gang de kristne feirer Herrens måltid etter hans vilje forener han seg på nytt med dem og gir dem dermed «syndenes forlatelse, liv og salighet». Her står teologer fra begge kirker på Skriftens grunn, og med henvisning til ord fra Luthers lille Katekisme!

Det neste viktige felles-vitnesbyrd om nattverden gjelder troen. Herrens måltid er helt igjennom et troens mysterium. Bare i det troens fellesskap, som er Den hellige ånds verk, blir nattverdens livs- og handlingsfellesskap til. Avsnittet om eukaristien som et troens fellesskap avsluttes med den gamle liturgiske lovprisning

av Herren Kristus: «Ved ham og med ham og i ham tilkommer deg, Gud, allmektige Fader i Den hellige ånds enhet all ære og herlighet fra evighet til evighet.» Denne lovprisning, som er tatt fra den katolske messeliturgi, gjør de katolsk-lutherske teologer til sin egen.

Denne gamle felleskristne — katolske — lovprisnings-formel dannet grunnlaget for dokumentets følgende paragrafer om nattverden som Kristus-fellesskap. Her er det et veld av innsikter i eukaristiens mysterium som det er en glede å fordype seg i. Nærværet av Herren Kristus i alterets sakramente blir satt inn i hele sammenhengen med den korsfestede og oppstandne Herres nærvær i sine troende. Han er til stede i sitt legeme som er Guds folk, slik han selv har sagt: «Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.» Dette er nærværet i Kirkens mysterium. Kristus er også nærværende i dåpens sakrament, siden det er Herren selv som døper. Det er også ham vi lytter til i lesningen av Skriften og i forkynnelsen av Evangeliet. Også i de fattige og i dem som lider nød er det Kristus vi møter, slik han selv har åpenbart: «Det dere gjorde mot en av mine minste brødre, gjorde dere mot meg.» Det eukaristiske nærvær må ikke isoleres fra denne større sammenheng, men er samtidig et nærvær av helt spesiell karakter. I nattverdens sakrament er Jesus Kristus, sann Gud og sant menneske, til stede helt og fullt med sitt legeme og blod under brødets og vinens tegn.

Dokumentet kommer så inn på hvordan de kristne i århundrenes løp har forsøkt å beskrive dette nærvær



gjennom forskjellige formuleringer. Våre konfesjonelle dokumenter bevitner alle at i dette sakrament er Kristus «virkelig», «sannelig» og «substansielt» nærværende. Våre tradisjoner har også karakterisert dette nærvær som «sakramentalt», «overnaturlig» og «åndelig». Vel har disse begreper forskjellig betydning i begge våre tradisjoner, men de vender seg alle i fellesskap såvel mot et nærvær i det ytre naturbestemte rom, som mot et rent billedlig erindrings-nærvær.

Rapporten legger også sterk vekt på Den hellige ånds betydning i feiringen av nattverden. Det er i kraft av Guds Ånd at brød og vin gjennom det skapende ord blir Kristi legeme og blod. Eukaristien er intet automatisk virkende nådemiddel til verdens frelse, men forutsetter Den hellige ånds nærvær i de troende. Siden vi alle er døpt i den ene Ånd til å være ett legeme, blir de troende, næret av Kristi legeme, gjennom Den hellige ånd, stadig mer ett legeme. På mangfoldig vis er det derfor en vital sammenheng mellom Kirken som Kristi legeme og hans legeme i eukaristien. Uten fellesskap i eukaristien intet fullstendig kirkefellesskap, og uten kirkelig fellesskap intet sant eukaristisk fellesskap. Derav følger at den i Kristus gitte enhet lider alvorlig skade gjennom de synder som begås mot den. Alle de som er tatt inn i fellesskapet med kirkens Herre, må sammen kjempe mot de fiendskapets murer som menneskene reiser mot hverandre: murene mellom stammer, nasjoner, raser, klasser, slekter, generasjoner, konfesjoner og religioner. Gjennom forkynnelsen under nattverden, gjennom takksigelse, forbønn, lovprisning og selvoppofrelse skal hele menneskeheten føres inn i en livsbevegelse som har Guds ære og herlighet som mål.

Dette katolsk-lutherske vitnesbyrd om rikdommene i Herrens måltid vender til slutt blikket mot det siste mål, det himmelske festmåltid, når

(Forts. siste s.)

PREFASJON FOR FASTETIDEN

I SANNHET, DET ER VERDIG OG RETT,
VÅR SKYLDIGHET OG VÅR FRELSE,
AT VI ALLTID OG ALLE VEGNE TAKKER DEG,
HERRE, HELLIGE FADER, ALLMEKTIGE, EVIGE GUD.
DU HAR FORESKREVET OSS
EN TID TIL BOT OG ANGER
FOR Å RENSE VÅRE HJERTER,
SLIK AT VI KAN GJØRE OSS FRI
FRA DET SOM FORGÅR
OG FÅ DEL I DE EVIGE GODER.
DERFOR PRISER VI DEG
MED ALLE ENGLER OG HELLIGE,
IDET VI ALLE DAGER ISTEMMER:

HELLIG, HELLIG, HELLIG
ER HERREN, HÆRSKARENES GUD!
HIMLENE OG JORDEN
ER FULLE AV DIN HERLIGHET.
HOSANNA I DET HØYE!
VELSIGNET VÆRE HAN
SOM KOMMER I HERRENS NAVN.
HOSANNA I DET HØYE!

Det vanskelige spørsmålet



Et annet sted i bladet blir det gitt en presentasjon av et dokument om «Herrens måltid» eller nattverden. Dokumentet er utarbeidet av Den katolsk-lutherske studiekommisjon opprettet av Det lutherske verdensforbund og Sekretariatet for kristen enhet i Roma.

Det er utvilsomt et meget vanskelig og ømtålelig emne som tas opp. Man tar neppe for hardt i ved å si at mange nettopp her opplever splittelsen mellom de kristne mest personlig og smertelig. Selv om det gis unntak i enkelte tilfelle og situasjoner, må vårt nattverdsfelleskap betegnes som «lukket». Enkelte røster har hevet seg til fordel for et nattverdsfelleskap før en kristen enhet er et faktum; at et slikt levet fellesskap kan gå forut for avklaringen av de teologiske spørsmål. Her er ikke minst vår egen kirke restriktiv i sitt syn, og vi vet at dette ennå ikke er mulig.

Det er da desto større grunn til å merke seg at en offisiell kommisjon hvor både katolikker og lutheranere er representert, har kunnet utarbeide et dokument hvor enighet uttrykkes på en rekke viktige punkter. Faktisk er det en stor begivenhet. Ja, bare det at man i fellesskap møtes til slike samtaler er et viktig skritt på veien mot enhet. Ingen av partene kunne vel ha tenkt seg slike muligheter noen tiår tilbake i tiden.

Når det også kommer frem at mange viktige spørsmål fortsatt mangler en tilfredsstillende løsning, er det kanskje skuffende, men utvilsomt realistisk tale. Selv om teologenes refleksjoner og innvendinger av og til kan fortone seg som unødige spissfindigheter og fintfølende nyanser for oss vanlige mennesker, må vi likevel gi dem vår tillit og være tålmodige. Vi kan neppe vente at århundrelange splittelser skal kunne «repareres» i løpet av få år. Forhastede løsninger er ikke alltid gode løsninger, og når de mest sentrale spørsmål i våre liv som kristne er i fokus, da kan vi ikke nøye oss med annet enn gode løsninger. Og det i full erkjennelse av og viten om at splittelsen er smertelig.

Paradoksalt nok er kanskje nettopp det siste — at mange opplever adskillelsen som vanskelig og unormal — allerede et uttrykk for at vi er på god vei. Vi ønsker oppriktig enhet — ikke minst i nattverdsfelleskapet — og et slikt ønske kan ikke unnlate å bringe frukter for fremtiden. Så må vi med spenning og tillit følge de bestrebelsene kirken gjør for større gjensidig forståelse og tilnærming samtidig som vi gjør det vi kan for å fremme enhetstanken i de miljøer som er våre.

PAVENS NÆRMESTE MEDARBEIDER DØD

Vatikanet. Pave Johannes Paul II uttrykte lørdag 10. mars «sin dypeste sorg» over bortgangen til «ham som var min nærmeste medarbeider», den franske kardinalen Jean Villot, utenriksminister under tre paver.

Villot døde fredag 9. mars i en alder av 73 år. Han led av bronkittlungebetennelse og hadde vært syk i omtrent to uker.

Vårt Land

25-års jubileum i Sverige

I begynnelsen av måneden (3. og 4. mars) ble 25-års jubileet for Stockholm Katolske Bispedømme markert. Biskop Gran var blant gjestene.

Katolsk Kyrkotidning skriver bl.a.: «De 25 årene er gått fort. Det som er skjedd på denne tiden kan enklest uttrykkes ved et bilde: Dører og vinduer er blitt lukket opp på vidt gap — mot det svenske samfunn, mot den svenske kristenhet, mot brødre i andre land og på andre kontinenter. Hva vil skje i de kommende 25 år? Det vet vi ikke. Men ett vet vi: enheten måles ikke etter våre jordiske mål, men etter Guds mål.»

VEST-TYSKLAND

Ved den overveldende interesse som TV-sendingen av «Holocaust», den amerikanske filmen om Nazi-tidens grusomheter mot jødene, har vakt, er spørsmålet om Kirkens rolle i Hitlers era igjen trukket frem i søkelyset. Den tyske bispekonferanse har utgitt en erklæring hvor det fremheves at de romersk-katolske biskoper i Tyskland offentlig tok avstand fra nazismens sentrale teser så tidlig som i 1930-31, da de forkastet dem som uforenlige med Kirkens lære. Det heter i erklæringen at Kirken indirekte kritiserte jødefølgelsene «ved sin prinsipielle opprettholdelse av menneskerettighetene». Erklæringen forklarer de vanskeligheter som eksisterte i forbindelse med å rette direkte angrep på de totalitære regimers politikk, idet slike angrep oftere skader mer enn de avhjelper situasjonen. Kirken mente at det var klokere å hjelpe ofrene for jødefølgelsene med mer diskrete midler. Bispekonferansens erklæring medgir imidlertid at Kirken selv, ihvertfall i noen grad, var ansvarlig for oppblomstringen av tradisjonell antisemitisme i Tyskland og i andre land idet den, inntil Det annet Vatikan-konsil aldri hadde stått frem med en utvetydig fordømmelse av antisemitismen. Hvorfor Kirken skulle komme til kort i så åpenbar en plikt, er det faktisk vanskelig å forstå, hevder de tyske biskoper.

The Tablet

Pave Johannes Paul II's første encyklika

I sitt første alminnelige rundskriv som har fått tittelen «Redemptor hominis» («Menneskehetens frelser») trekker paven opp noen akser langs hvilke han har til hensikt å orientere sitt pontifikat.

Tematisk sett samler encyklikaen seg om noen grunn tanker som allerede har kommet til uttrykk i pавens taler og skrifter, men som her finner sin endelige form.

Paven tar sitt utgangspunkt i den gitte historiske situasjon, preget som den er av at vi raskt nærmer oss år 2000 etter Kristus. Selv om vi ikke vet hva denne milepel vil bringe, er det håpet som preger Kirken, et håp begrunnet av den arv som de umiddelbare forgjengere på Petri Stol, særlig pave Johannes XXIII og Paul VI, har gitt støtet til. Ja, Kirken ser tillitsfullt fremtiden i møte, fast bestemt på å hegne intenst om sitt eget indre liv og således være et vitnesbyrd for omverdenen.

Paven bekrefter dermed at det er de sentrale trossannheter som springer ut av forløsningen ved Jesus Kristus, som ikke bare er forkynnelseens hovedanliggende, men forutsetningen for all kirkelig aktivitet. Encyklikaen understreker særlig Guds invitt til mennesket om vennskap og omgang med ham. Dette leder til dyptgripende betraktninger omkring menneskeverdets «humanistiske» dimensjon og menneskets kristne kall. Antropologien blir her utledet av kristologien, da jo Guds Sønn gjennom inkarnasjonen kan sies å ha forenet seg med ethvert menneske (sm.lgn. Vatikankonsilets pastorale konstitusjon «Kirken i Verden av

Idag» nr. 22). Ikke bare menneskeheten i sin alminnelighet, men hvert enkelt menneske har derved fått en umistelig betydning som kommer til uttrykk såvel i Kirkens teoretiske betraktninger som i dens konkrete handling. Ut fra disse synspunkter lanserer paven så en appell til de politiske regimer verden over om å respektere og fremme menneskets åndelige, sosiale og økonomiske rettigheter.

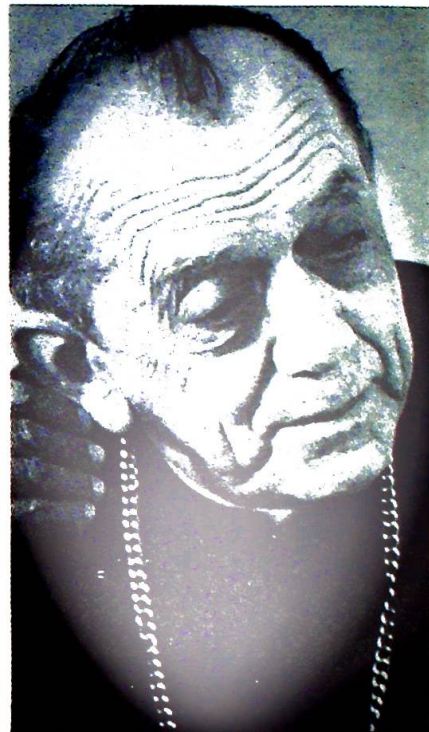
I rundskrivets siste del konsentrerer paven seg om kristenmenneskets identitet som han positivt bejaer ved å understreke det kristne kalls tre-dobbelte karakter av delaktighet i Kristi egen profetiske, prestelige og kongelige sendelse.

Han formaner de troende til å bli seg sine forskjellige, kirkelige oppgaver mere bevisst: Forkynnelsen og trosformidlingen i overensstemmelse med Kirkens læreembete; feiringen av liturgien i ordnede former med særlig ettertrykk på alterets og botos sakramenters iboende dynamikk; omsorgen for de fattige.

Til slutt anbefaler paven sitt eget tjener-embete og hele Kirken til Marias forbønn og omsorg, hun som jo er håpets mor.

Som en konklusjon kan man si at en pave som Johannes Paul II i sin første encyklika ønsker å fremheve og belyse følgende: verdien av vår aktuelle historiske epoke; menneskets umistelige verdi som det engangsfenomen det er; Kirkens selv-erkjennelse som paven ønsker å inngi ny handlekraft så den alltid kan leve opp til Kristi vilje og tidens utfordringer.

Helder Camara har fylt 70 år



Han vandrer omkring i en svart eller grå prestekjole, — hadde det ikke vært for bispekorset ville man ha tatt ham for en landsbyprest. Bispekorset i gull har han forresten byttet ut med et enkelt tre-kors. Og bispeboligen har han gjort om til åpent hus for alle, — selv bebor han to rom ved siden av sakristiet.

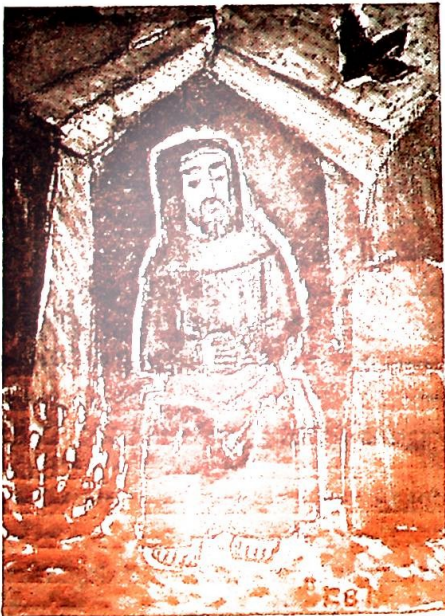
Ved Det annet vatikankonsil var Camara en av initiativtagerne til den gruppen av biskoper som tok for seg emnet «De fattiges kirke». Siden den gang har hans tålmodige kamp mot analfabetisme, arbeidsledighet, nød og elendighet gjort ham til et håpets tegn for millioner — i og utenfor Latin-Amerika. Men samtidig er han blitt en farlig mann for de rike og mektige. Hans banebrytende tanker om «voldens spiral» er etterhvert blitt kjent verden over. I forordet til den norske utgaven («Vold — løsning eller tragedie») har Hallvard Rieber-Mohn gitt en levende beskrivelse av et usedvanlig levende menneske:

(Forts. neste s.)

«... en liten, aldrende, utrolig vital og eksplosivt meddelelsesglad mann — kontaktbegavet og vinnende. Hans gester er malende, hans ansikt virker noen ganger som om han ikke har sovet på syv netter av bare bekymring, andre ganger sprekker det i spillevende munterhet og mimisk drama, mens han argumenterer inntrengende. Hans tale, fra tribunen som på tomannshånd, røber stor øvelse i å forenkle til anskuelig begripelighet saksforhold som egentlig er kompliserte . . . Han går til slaget med en blomst i hånden, som et barn i et minefelt. Ikke at han er naiv — jeg gad vite så mye som han om spillet, og allikevel bevare mitt hjerte så fritt for hat og bitterhet. Hvordan han nå greier det, tror og håper han på ubrukte ressurser, veldig krefter, i menneskenes hjerte og forstand. Ser han ikke hva vi andre ser? Å jo — og en del mer. Begge veier.»

L. G.

FRA ØRKENEN:



ABBA BESSARION:

En bror som hadde syndet, ble jaget bort fra kirken av presten. Abba Bessarion reiste seg og forlot kirken sammen med ham idet han sa: «Også jeg er en synder.»

PENEGRINUS:

Kristendommen og

Noen notater om Lamennais

Enkelte setninger i «En troendes tale» kan lett virke eksaltert i dag. Mannen som skrev dem — en katolsk prest i den franske romantikkens tidsalder — var meget ensom. Han hadde nok venner, enkelte tilhengere, og der var betydelige diktere som leste ham. Men det han sterkest glødet for, Guds uinnskrenkede velde på den ene og menneskets frihet på den annen side, klarte ikke å åpne hans innerste ensomhet. Den forble lukket.

Kristi kjærlighet til «de små, de svake, de ydmyke, de fattige, de lidende» veksler i hans rytmiske avsnitt med mektige apokalyptiske visjoner av jordens kommende undergang, med opprømte trusler, født av sosial avmakt i det for-industrialiserte samfunn, med dystre landskapsbilder av mørke, skumring, skodde og taushet.

Det er godt at hans lille skrift, forfattet under opprivende omstendigheter, nå er blitt fortolket til et rent og klangfullt norsk. Dr. Truls Wintner, dosent i romansk litteratur ved Universitetet i Oslo oppfattet sin oppgave ikke bare som oversettelse av et historisk dokument fra 1834, men på samme tid — og først og fremst — som en medlidende etterfølgelse av et rop, en stemme, en bønn. Oversetterens «Etterord» er et velgjørende stykke av kunnskap og sans for det vesentlige midt i de krokete historiske detaljer som stadig formørker Lamennais' egentlige profil. Derom noen ord.

Den virkelige nøkkel til Hugues-Félicité-Robert de Lamennais (1782-1854) var hans eiendommelige evne — det er kanskje ikke urimelig å kalle evnen for et kunstnerisk talent av en overfølsom sjel - til frivillig å miste seg selv. Siden han var ganske ung, leste han meget. Men det å

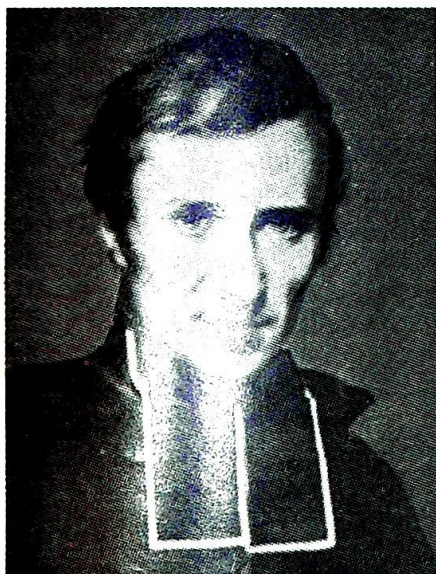
'lese', ble for ham — litt etter litt — en sammensmeltende prosess. Han liker å tale som andre. For å holde seg til «En troendes tale»: Han er usedvanlig mottagelig for andres særpreg. Få, meget få i verdenslitteraturen klarte å imitere Johannes' Åpenbaring så fullkomment som Lamennais. Han gjengir ikke sterkt tilsvarende passasjer fra Det Gamle Testamente, der det passer for hans formål. Han oppfatter ikke sin «rolle» som rolle. Han gir rollen sin identitet.

Både *Chateaubriand*, den selvstendige franske romantiker, forfatteren av «René» og den polske dikteriske messianist, Adam *Mickiewicz* er blant hans læremestre. Vi hører *begges* røst i «En troendes tale». Lamennais er uroens mester — hans forfatterskap og utvikling forlater uten vansker den ene til fordel for den andre. Han er musiker — forstå: ordets og det dikteriske motivets musiker — og han skaper i sin tid den religiøse litteraturens orkestrale partitur like fullkomment som sine jevnaldrende på lyrikkens eller dikterkunstens felt.

Som Pascal — men *uten* Pascals dybde og menneskekunnskap — er han i begynnelsen av sin utvikling opptatt av spørsmålet: Hvorfor bryr menneskeslekten seg så lite om sin evige salighet og frelse? Hvorfor forblir menneskene så likegyldige ansikt til ansikt med det mest avgjørende i sin skjebne? Men han haster videre. Det er ikke det minste merkelig at han — i julirevolusjonens tid — stifter tidsskriftet «*L'avenir*» sammen med to andre prester — Gerbet og Lacordaire — og sin venn og ledsager til Roma, Montalembert.

Fremtiden . . . det vil for Lamennais' forfatterstype si: å være forut

den sosiale frigjøring



Lamennais (1782—1854).

for sin tid! Pave Gregor XVI er det ikke. Hans encyklika «Mirari vos» sårer hele kretsen. Men selve bruddet med paven — for det er i dette tilfelle ikke riktig å tale om bruddet med Kirken! — avdekker Lamennais' bevegelsesfylte reaksjon. *Den* og atter den er etter min oppfatning historisk og psykologisk det mest bemerkelsesverdige i selve konflikten; Lamennais veksler fra å gi seg (først) til å sette seg til motverge (senere). Jeg er enig med bokens norske utgiver som samtidig er dens oversetter, at encyklikaens dom betydde en 'tragisk krise' i Lamennais' liv. Men også her er vi vitne til en *bevegelse* i Lamennais' identitetsfølelse.

Det er da rimelig å spørre: hvem var denne mann som i visjonær intensitet og lidenskapelig trosvisshet til slutt — midt i 1834 — rammes av encyklikaen 'Singulari nos', denne gang som opphavsmannen av sitt både kristne og sosialt opprørske skrift? Pavens autoritet prøver å støte den ensomme ut i den ytterste åndelige ensomhet. Alle motiver er

ikke kjent den dag i dag. De makt-politiske bestanddeler som utgiveren nevner, var sikkert av avgjørende betydning. (Metternich, pavens fordømmelse av polakkenes frihetskamp). Men det er ikke alt.

Selv i dag, 145 år etter bruddet virker 'En troendes tale' som et *tankemessig* konglomerat (altså en uensartet sammenføyning av flere impulser) overbygget med en virkningsfull regnbue av musikalsk skjønnhet, av orestral rikdom og *formskapende* harmonier. Var Lamennais en individualistisk mystiker — her 'mystiker' i religiøs forstand? På tross av pavens fordømmelse var det ikke Lamennais, men hans motpart i den sosiale strid som er blitt dømt av historien. Jeg kan ikke se at Lamennais' verk har tatt noen skade av bruddet med paven eller mistet sin kraft.

Konglomerat . . . som eksempel på hvordan franskmannens dramatiske dialoger i 'En troendes tale' virket på samtiden, er det visst verdt å nevne at verkets mottagelse fra de ikke-troendes rekker ikke var blitt begrenset til Lamennais' fedreland. Ludwig Börne, sammen med Heinrich Heine representant for den s.k. 'liberalisme' i «Junges Deutschland», kom i 1830 til Paris. Og det var *han* som straks fant i Lamennais sin forbundsfelle og oversatte 'En troendes tale' i 1834 til tysk! Mickiewicz' navn er blitt nevnt. Men ikke den polske dikters datidige forfatterskap. Jeg ber vår hjemlige setter på forhånd om tilgivelse når jeg — av vektige grunner! — er nødt til å nevne her Mickiewicz' betydningsfulle verk «Ksiegci narodu i pielgrzymstwa polskiego» av 1832 i originalspråket. Dr. Winther kom nemlig i skade i sitt ellers utmerkede 'Etterord' for å tro

at denne historiefilosofiske bok i to deler er et 'dikt'. Nei, det er langt fra et 'dikt'. Det første ord i den polske tittelen er plural til substantivet 'kniga', og betyr helt enkelt 'bøker'. Og bøkene behandler delvis den polske nasjon, delvis den polske emigrasjon. Den kalles hos Mickiewicz for 'pilgrimer' (se den polske tittel!). I første del utfolder forfatteren sine landsmenns fortid, i det han bygger på den evolusjonistiske historieoppfatning. Den andre del er av mer oppbyggelig og formanende art — her blir de polske emigranter oppfordret til å bidra til hele menneskehetens fremskritt. De skal også arbeide ved hjelp av de vesterlandske regjeringer for å befri Polen fra russisk formynderskap. Verket var blitt oversatt til en rekke fremmede språk og hadde sitt å si for Lamennais. Men det er ikke et emne for 'St. Olav'.

Når 'En troendes tale' og verkets sosiale perspektiv i dag skal bedømmes av en historiker, er det viktig å se at Lamennais var en profet, en dikter, en heftig medlevende leser av gammeltestamentlige salmer og Evangelienes klart befriende budskap. Hans verk er forfattet *før* den kollektivt organiserte industrielle revolusjon. Forfatteren var ingen sosiolog. De sentrale begreper som 'folket' eller 'sosial frihet' er mer poetiske utbrudd enn klare utforminger av Lamennais' inderlige lengsler. Han arbeider med brede generaliseringer som ikke alltid klarlegger det han i virkeligheten mener. Skjæringspunktet mellom den troslemlengende og den sosialvekkende side er begrepet — det var mer enn et begrep!! — 'rettferdighet'. Det kan hende at pavens medhjelpere i Vatikanet i 1834 ikke hadde god vilje nok til å tolke Lamennais' rettferdskrav, et smertelig rop hvis klage kom 'ex profundis', nettopp på en rettferdig måte.

Det paradoksale ved 'En troendes tale' er bokens klart *a-politiske* karakter. Forfatterens bok avdekker denne eiendommelighet, når

(Forts. s. 15)

Konvertitter – H

Hvem konverterer og hvorfor? Spørsmålet er ikke nytt, men vi må stadig vende tilbake til det fordi menneskene såvel som Kirken selv er i utvikling og forandring. Ikke minst har Det annet Vatikankonsil vært en viktig påminnelse om det siste. Vi kan da heller ikke unnlate å reise spørsmål om den betydning Konsilet har hatt i denne sammenheng.

Hva er av viktighet for konvertittene? Hvilke motiver ligger til grunn for konversjonen? Kirkebesøk, manglende hjemhørighet i Den norske kirke, katolske venner eller slektninger, kontakt med prester/søstre . . .? Trekker fellesskapet mer enn ønsket om deltagelse i sakramentene? Trenger vi som katolikker å forbedre oss på enkelte områder — f.eks. større liturgiske anstrengelser? Dette er noen av de spørsmål vi vil prøve å belyse i det følgende.

Som «mottagende» kirke har vi et stort ansvar overfor dem som slutter seg til oss. Siden konvertittene på sett og vis er uttrykk for hvem Kirkens forkynnelse når, blir det også viktig å kartlegge *hvem* det er som konverterer.

Fremstillingen bygger på kirkelig statistikk for Oslo Katolske Bispedømme (O.K.B.), samtaler med enkelte prester og personlig kontakt med noen konvertitter. Den omfatter femårsperioden 1973—1977. Vi begrenser oss her til de store linjer, og begynner med å spørre *hvem* konvertittene er.

HVEM KONVERTERER?

Konversjoner er sjeldne i vårt samfunn. I løpet av femårsperioden vi har samlet opplysninger om, var antallet omkring 140 i O.K.B. (Vi regner ikke med mindreårige barn som har fulgt med sine foreldre til

Kirken.) Flertallet av konvertittene er kvinner (vel 60 %). Egentlig er det lite overraskende siden kvinner generelt er mer aktive på det religiøse område enn menn.

Med hensyn til alder viser konvertittene seg derimot å være i strid med det man ellers erfarer: De er i stor grad *unge* mennesker. Nesten en fjerdedel er under 25 år, og ikke langt fra 60 % er yngre enn 35 år,

Den lave alder henger sannsynligvis sammen med at man konverterer ikke bare for å finne sannheten, men også for å forandre seg selv. Og et slikt arbeid kan man lettere ta fatt på som ung.

At de ugifte dominerer, samtidig med at enker/enkemenn er dårlig representert, er en naturlig følge av alderssammensetningen. Likeledes at så mange som en fjerdedel av konvertittene er studenter eller elever. Meget talende er det totalte eller nesten totale fravær av enkelte yrkesgrupper (gårdbrukere, arbeidere, håndverkere . . .). Konvertittene styrkesentret i «intellektuelle yrker» og med et utdanningsnivå som ligger høyere enn for gjennomsnittet av den øvrige befolkning.

Nesten tre fjerdedeler av konvertittene tilhører menigheter i Oslo med omegn eller Bergen. Flere som egentlig ikke er fra storbyene, blir likevel medlemmer av disse menighetene — bl.a. fordi man der finner de høyere læreanstalter. Våre kirkers geografiske beliggenhet gjør nok sitt til at mennesker med røtter i bygdemiljøet ofte må inn til byen for å møte katolisismen.

Innledningvis reiste vi spørsmål om Det annet Vatikankonsil har fått konsekvenser for konversjonene. Ut fra sammenligning med andre data kan vi gi et foreløpig svar. Fortsatt



Sigrid Undsets bøker teller.

kan vi si at det overveiende er kvinner som konverterer, og at gjennomsnittsalderen er lav (ca. 35 år). Det er i stor grad rekruttering fra høyere samfunnslag, men man ikke hevde at det er mange som konverterer. Nettopp i forbindelse med sistnevnte forhold mener vi å kunne konstatere endringer. Til langt ut i 1960-årene var antallet konvertitter nokså stabilt, så skjer det i 1968/69 en *betydelig* avtagning som holder seg i flere år fremover. Det er meget nærliggende å forklare reduksjonen ut fra uroen og forandringene som fulgte i Konsilets kjølvann.

HVORFOR KONVERSJON?

Som regel er det *flere* forhold som gjør at et menneske føres til Kirken. Man kan ha katolske venner, være begeistret for Sigrid Undsets konversjonsromaner samtidig som man føler seg sterkt tiltrukket av liturgien. Det synes riktigere å snakke om et *knippe* av årsaker, enn om bare en enkelt.

Vem og hvorfor?

Personlig kontakt med katolikker

Vi blir minnet om den enkelte katolikks store ansvar og utfordring når det gjelder å formidle Kirkens budskap og særpreg: Vi ser hvor stor betydning personlig kontakt med katolikker har for konvertittene — enten det skjer gjennom slektskap, ekteskap eller via venner og kjente. Vel halvparten av de konvertittene vi har opplysninger om, har slike kontakter.

Kontakt med den katolske menighet eller ungdomsarbeidet er også av viktighet.

Litteratur, reiser, katolske skoler og klostre

Når vi tar for oss litteratur, utenlandsopphold, katolske skoler og klostre/andre religiøse fellesskap, ser vi at de ulike faktorens grad av *tilgjengelighet* spiller inn: Det som er lettest tilgjengelig — lettest å få tak i — er også mest aktuelt for konvertittene.

Litteratur har en klart ledende plass. Opphold i utlandet er nest viktigst, mens klostre og katolske skoler kommer på henholdsvis tredje og fjerde plass. Det viser seg også at *tid* er nødvendig for at kontakten med et katolsk miljø skal bli noe annet enn overfladisk.

Trekk ved Kirken

Hva er det i Kirken som trekker mennesker til den? Ikke minst er *liturgi*ens betydning stor. Et godt stykke etter kommer *sakramentene*, opplevelse av *hjemhørighet* og muligheter for *åndelig vekst*. Disse tre er omtrent like viktige. At Kirken er grunnlagt av Kristus, teller for en del, mens fellesskapstanken er mindre sentral enn vi kunne ha trodd. Mindre sentralt står også Kirkens menneskesyn/toleranse, men når vi

kommer inn på konvertittenes religiøse bakgrunn, trekkes Den katolske kirkes menneskesyn og åpenhet frem når sneversyn og pietisme innenfor protestantisk miljø påpekes.

Tidligere religiøs bakgrunn

Med bare få unntak har konvertittene vært medlemmer av landets offisielle kirke. Selv om enkelte tidligere har hatt et aktivt kristent engasjement, faller likevel det store flertall blant dem vi kaller «likegyldige». Noen har vært utmeldt av Den norske kirke i flere år, men det er overraskende at ikke få av dem alt ved utmeldingen hadde planer om å konvertere.

De med tidligere kristent engasjement er særlig tiltalt av liturgien og også — om enn i mindre grad — av fellesskapet og menneskesynet. Av mer subjektive sider ved Kirken teller muligheter for åndelig vekst og opplevelse av hjemhørighet.

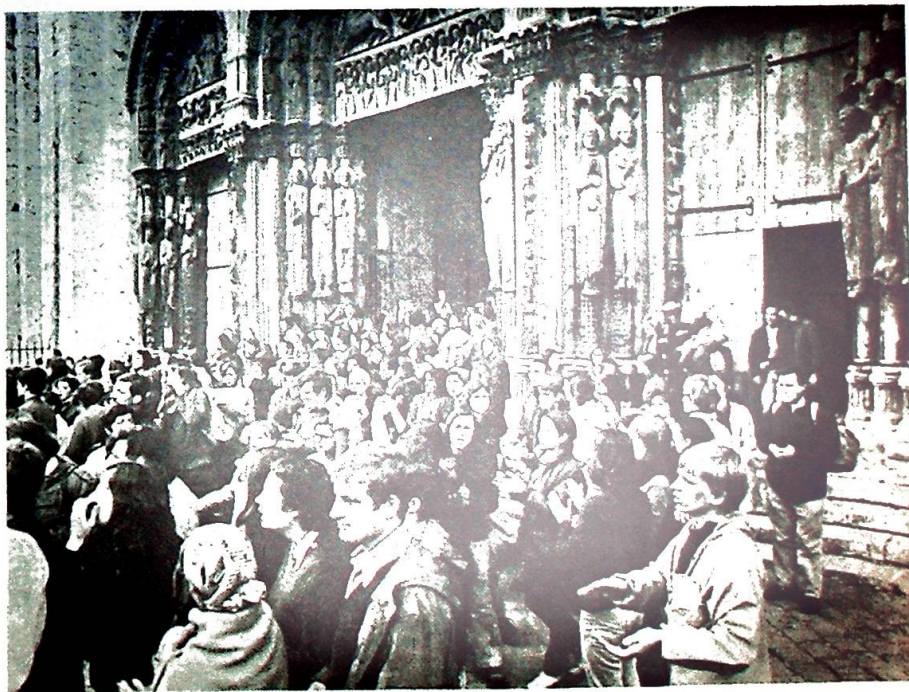
Undervisningen

Stort sett gir presten som opptar konvertitten, undervisningen, selv om andre alternativer finnes. En mer supplerende undervisning kan også komme på tale — f.eks. dominikanernes kurstilbud for folk i Oslo-området — og kanskje vil intensivundervisningen i fremtiden spille en rolle også i denne sammenheng. For vel halvparten av konvertittene varierer undervisningslengden fra et halvt år til omkring ett år. Konvertittene uttaler seg ofte positivt om undervisningen. Den er en hjelp på veien mot Kirken.

DE UNGE

De yngste konvertittene ble viet spesiell oppmerksomhet i vår undersøkelse. Vi fant at de i større grad hadde personlig kjennskap til katolikker, oftere hadde vært tilknyttet katolske skoler, og at de la større

(Forts. neste s.)



Mange av konvertittene er unge mennesker.

vekt på liturgi og sakramenter enn konvertittene betraktet under ett. Det var påfallende at en større andel av mennene enn av kvinnene var blant de yngste konvertittene til tross for at kvinnene utgjør flertallet av konvertittene. Vi mener at dette er uttrykk for en sterkere religiøs polarisering blant yngre menn enn blant yngre kvinner.

KONVERTITTENE FØR OG NA

En sammenligning med konvertittene før krigen, viser klart at Kirkens autoritet og fasthet hadde en mye mer sentral plass hos dem enn hos konvertittene i dag. Reduksjonen av antallet konvertitter i slutten av 60-årene/første halvdel av 70-årene er etter all sannsynlighet en ettervirkning av Konsilet. *Hvorfor?* Den post-

konsiliære utvikling kan ganske enkelt ha «skremt» enkelte vordende katolikker bort, særlig de som søker fasthet og klare linjer. Opplysningene vi har hatt til rådighet, utelukker ikke en slik mulighet. For det andre — det gjelder særlig de aktive kristne — kan det åpne økumeniske klima overflødiggjøre en konversjon. At så har vært tilfelle, gir opplysningene om konvertittenes religiøse bakgrunn inntrykk av. Mer tvilsomt er det imidlertid om noen har utsatt konversjonen inntil Kirken var falt mer til ro igjen.

Når antallet konvertitter de siste to-tre årene har tatt seg opp igjen til det «normale», kan vi ikke utelukke at Kirken kanskje er begynt å rekruttere også fra noen andre miljøer enn tidligere.

KONVERTITTENE ETTER KONVERSIONEN

Selv om vi til nå har vært nokså ensidig opptatt av konvertittene frem til konversjonen, betyr det selvsagt ikke at utviklingen *etter* opptagelsen er uten interesse. Tvert om! Og vi har stilt enkelte prester spørsmålet: «Blir konvertittene integrert i menigheten, i miljøet?» Selv om noen har fått kontakt med menigheten før konversjonen, er det likevel nokså sannsynlig at andre kan ha vanskeligheter her. Svarene vi får, bekrefter at det er tilfelle. De sosiale glir inn i miljøet, men mange går lenge uten virkelig kontakt. «Konvertitter forventer fellesskap, men det finner de som regel ikke.» Vi kan nå heller ikke se bort fra at det kan være lettere å integreres i noen menigheter enn i andre.

Et annet viktig spørsmål er om konvertittene holder over tid. En prest opplever ikke frafall som særlig aktuelt, en annen sier at han har bedre erfaringer med dem han har opptatt i de senere år enn med de første. Han utelukker ikke at en del av skylden kan ligge hos ham selv, men manglende modenhet hos konvertitten har vel også spilt inn: «De var kanskje for unge og klarte ikke å tilpasse sin tro til den senere livssituasjon.» Særlig for unge piker som gifter seg med ikke-katolikker, kan situasjonen bli vanskelig. Overgangen fra et liturgisk og kanskje intellektuelt rikt menighetsmiljø i storbyene til provinsens mer beskjedne forhold kan også bli årsak til frafall. Andre opplever store vanskeligheter når enkelte prester forlater landet og de blir latt «farløse» tilbake. Kanskje er det siste mindre vanlig i dag enn tidligere.

HVA BØR FORANDRES?

For det første er det nødvendig å understreke at *alle* Kirkens medlemmer — legfolk, prester, medlemmer av ordenssamfunn — har et stort ansvar. Vi må regne med at ikke-katolikker i stor grad bedømmer Kirken ut fra de katolikkene de møter. Kjensgjerningen er forpliktende og



Liturgiens betydning er stor.

krever en stadig årvåkenhet av oss. «Vi trenger selv å evangeliseres på ny og på ny. Vi må være villige til på en helt annen måte å gå i dybden. Det forutsetter bønn; regelmessig bønn. At vi lever i Guds nærvær, at vi taler med Gud, at vi selv bærer Guds rikes sinnelag i oss, så hans liv og tanker blir våre. Bare når hans liv er naturlig for oss, kan vi vitne om ham ved det vi er. Det er det ubevisste, mer enn det bevisste som må tale. Snarere vårt vesen enn våre ord og handlinger.» («Katolikk i dagens Norge.» s. 67-68.)

I en annen sammenheng vil imidlertid ord være av stor betydning — nemlig i undervisningen. Konvertit-tenes oppfatning av Den katolske kirke vil i ikke liten grad avhenge av det bildet vi presenterer for dem. De som underviser konvertittene, er utvilsomt klar over at en viktig oppgave er betrodd dem. Men skal de kunne fylle den på en tilfredsstillende måte, er det nødvendig at hjelpemidler foreligger. Ikke minst bøker som gir en samlet og klar presentasjon av Kirken og dens lære, er det behov for.

Innledningsvis spurte vi om det var ønskelig med større liturgiske anstrengelser. Ingen av konvertittene vi var i kontakt med, hevder at Kirken ligger på latsiden her; liturgien oppleves som en stor rikdom av mange. Denne kjennsgjeringen burde både oppmuntre og mane til større liturgisk innsats i de enkelte menigheter og ordenshus. Særlig viktig er dette i et land der de menneskelige ressurser ofte vil være beskjedne. Denne begrensning stiller nemlig bare enda større krav til forberedelse for at liturgien skal kunne formidle noe av den rikdom og skjønnhet som er egen for den. Her aner vi fortsatt store utfordringer og oppgaver.

For konvertittenes yrkesbakgrunn har vi alt påpekt en ensidighet, samtidig må vi også innrømme den rikdom av kunnskap og erfaringer Kirken her blir tilført. Men vet vi å bruke den nok? «De fleste synes å savne en virkelig oppgave — lønnet eller ikke — i Kirken», hevder en av

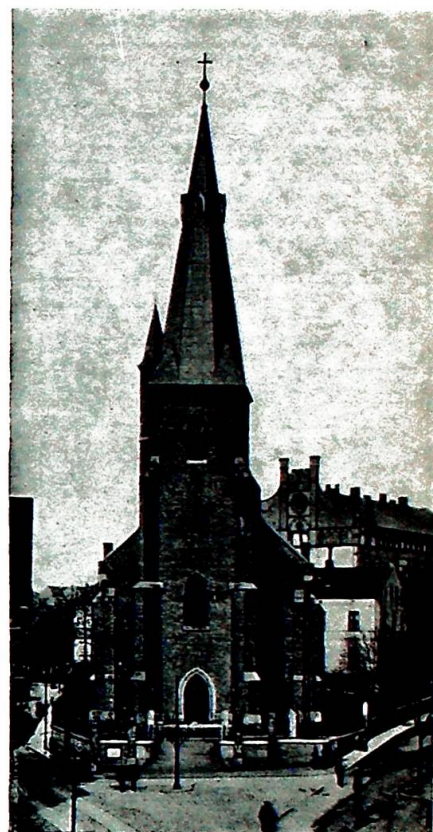
prestene. Og oppgavene mangler jo ikke. På den annen side er det vanskelig å legge utstrakt beslag på menneskers tid når man ikke har penger å betale med. Heller ikke kan man utelukke at noe av entusiasmen umiddelbart etter konversjonen forsvinner når hverdagen begynner igjen. Er viljen til innsats der fortsatt, er det selvsagt viktig å bruke den i den utstrekning den enkelte er skikket og har tid. Imidlertid er det nødvendig å minne om at man som kjent ikke blir katolikk på én dag, og at man bør gi seg tid til det — i hvert fall før man gir seg i kast med store og tidkrevende oppgaver i Kirken. Og enda mer gjelder dette for et eventuelt engasjement i ordenslivet eller prestegjeringen.

I noen år har man hatt «konvertitt-gruppe» i Oslo. (Vi omtaler her bare den «offisielle», selv om flere uoffisielle også har eksistert). Den var tenkt som en sosial og pedagogisk hjelp de to første årene. Isolasjon og kontaktvansker er slett ikke uvanlig blant konvertittene. Her var det et organisert tilbud om å møte andre i samme situasjon, samtidig som konvertittene fikk kontakt med flere prester, søstre og andre representanter for Kirken og dens organisasjoner. Den var dessuten et slags tilbud om «videreutdanning» — for mye er uklart den første tiden etter konversjonen. Flere av de prestene vi intervjuet, ønsket at konvertittene igjen måtte få et tilbud av denne art. Hvordan slike grupper eventuelt skal organiseres, må selvsagt drøftes der hvor spørsmålet er aktuelt.

Et viktig, men vanskelig spørsmål som vi deler med landets øvrige kristne er: Hvordan skal vi komme på talefot med flere lag av befolkningen? Kan vi gjøre noe for å nå arbeidere, håndverkere, bønder . . . yrkesgrupper som har en svært beskjeden plass i den katolske kirkelige statistikk?

KONKLUSJON

Vi har alt fastslått at konversjoner er sjeldne i vårt land, og det er liten grunn til å tro at antallet vil øke særlig i fremtiden. Noen «konkur-



Mennesker med rotter i bygdemiljø må ofte inn til byen for å møte katolisismen.

rent» til landets øvrige trossamfunn er Den katolske kirke med andre ord ikke.

Siden materialet vi har benyttet i det foregående er nokså begrenset, bør man nok ved en senere anledning ta for seg større tidsintervaller for å få mer omfattende opplysninger — og derved et mer fullstendig bilde.

Fordi en konversjon dypest sett alltid må inneholde en religiøs begrunnelse, passer det å avslutte med disse ordene av Sigrid Undset:

«Imidlertid er vel kanskje de færreste katolikker i stand til å forklare selve konversjonen — hvordan deres motstand mot En som kaller seg Veien, Sannheten og Livet, en motstand diktert av frykt og mistro — er blitt overvunnet. Det skjer ikke uten medvirkning av hin mystiske og overnaturlige kraft som teologene kaller Nåden. Vi kan bare fortelle hvordan det gikk til at vi en dag måtte erkjenne, vår motstand var kanskje illegitim.»

(«De søkte de gamle stier.»)

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: (eng)	19.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Frans'kanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Domi'nikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.:	19.00	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sønd.:	9.30	
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: sønd.:	18.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Krstian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , We'demannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.:	18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: sønd.:	17.00 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 B'skopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Fl'ntegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norvesund, tlf. 37 558	lörd.: sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storg- gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: sønd.:	15.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongebirken</i> , Håreksgt. 82			15.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

NA PÅ NORSK: Muggeridge: Moder Teresa, kr. 69,—.

Franske bøker:

Bernard Bro: Jesus Christ ou rien, kr. 57,—.

R. Voillaume: Laissez-la vos filets — Nouvelle retraite à Béni-Abbès, kr. 78,50.

Jean Debruynne: Le Caillou Blanc, kr. 165,—.

Christian Duquoc: Jésus homme libre, kr. 51,60.

Christian Duquoc: Dieu different, kr. 40,70.

Charles Harold Dodd: Les Paraboles du royaume de Dieu, kr. 60,70.

Gabriel Matagrín: Preparer aujourd'hui l'Eglise de demaine, kr. 29,20.

Dictionnaire des prénoms et des saints, kr. 39,50.

Traduction Œcumenique de la Bible (TOB) — Nouveau Testament, kr. 90,70.

Engelske bøker:

Erich Przywara: An Augustine synthesis, kr. 72,50.

Julian of Norwich: A shewing of God's Love, kr. 36,50.

St. Catherine of Genoa: Treatise on Purgatory. The Dialogue, kr. 36,50.

Cardinal Newman: Apologia Pro Vita Sua, kr. 26,50.

Gertrude von Le Fort: Hymns to the Church, kr. 25,—.

George Lefebvre: Simplicity, kr. 39,—.

The Hermitage Within. Spirituality of the Desert. Atonis, kr. 25,60.

St. Thomas Aquinas: Meditations and Readings for Lent, kr. 21,60.

Heggen: Confession and the Service of Penance, kr. 40,30.

Carlo Carretto's siste bok: Made in Heaven, kr. 35,—.

PLATER:

Bach: Messe in H-Moll, Grand Prix Du Disque, 3 plater, kr. 174,—.

Bach: Messe in H-Moll, Grand Prix Du Disque, 2 kassetter, kr. 110,—.

Bach: Johannes-Passion, Grand Prix Du Disque, 3 plater, kr. 174,—.

Bach: Mattheus-Passion, Grand Prix Du Disque, 4 plater, kr. 232,—.

GREGORIANSKE PLATER:

Ligugé: Tenebrae, Semaine Sainte, kr. 42,—.

Les Moines des Abbayes D'Enalcat et de Ligugé: Gloria Laus, kr. 42,—.

Requiem — Mort et Résurrection, Grand Prix du Disque, 2 plater, kr. 80,—.

Immortel Gregorien — en reise gjennom kirkeåret, 2 plater, kr. 80,—.

ONSDAG FØR SKJÆRTORSDAG STENGES KL. 12.00

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

LITURGISK KALENDER

MARS

30. Ferial. Visd. 2, 1a.12-22. Joh. 7, 1-2.10.25-30.

31. Ferial. Jer. 11, 18-20. Joh. 7, 40-53.

APRIL

1. **5. søndag i Fasten.** Jer. 31, 31-34. Hebr. 5, 7-9. Joh. 12, 20-33.

2. Ferial. Dn. 13, 1-9.15-17.19-30.33-62. Joh. 8, 1-11. (Frans av Paola, eremitt).

3. Ferial. Num. 21, 4-9. Joh. 8, 21-30.

4. Ferial. Dn. 3, 14-20.91-92.95. Joh. 8, 31-42. (Isidor, biskop og kirkelærer).

5. Ferial. Gn. 17, 3-9. Joh. 8, 51-59. (Vincent Ferrer, prest).

6. Ferial. Jer. 20, 10-13. Joh. 10, 31-42.

7. Ferial. Esek. 37, 21-28. Joh. 11, 45-56. (Jean Baptiste de la Salle, prest).

STILLE UKE

8. **Palmesøndag.** Jes. 50, 4-7. Filip. 2, 6-11. Mk. 14, 1-15.47 (eller 15, 1-39).

9. Ferial. Jes. 42,1-7. Joh. 12, 1-11.

10. Ferial. Jes. 49, 1-6. Joh. 13, 21-33.36-38.

Bønneintensjon for Kirkens misjon:

I mars: La oss be for de misjonærer som p.g.a. alder, helse eller andre årsaker ikke lenger kan være aktive. Måtte de likevel fullbyrde sitt misjonskall.

I april: La oss be for Kirken i Sørøst-Asia.

Årets påskegudstjenester i Oslo og Bærum

ST. OLAVS DOMKIRKE

Akersveien 1

Fredag 6. april:

Kl. 19.00: Botsandakt og skriftemål.
Anledning til *skriftemål*: alle lørdager, samt onsdag og torsdag i Den stille uke fra 18—19.

Palmesøndag:

Lørdag after kl. 19.00: Messe.

Søndag kl. 9.30: Messe.

Kl. 11.00: Palmevigsel i St. Josephs kapell. Derefter påbesjon til St. Olavs domkirke. Høymesse.

Kl. 19.00: Engelsk messe.

Tirsdag 10. april:

Kl. 19.00: Messe med vigsel av de helige oljer.

Skjærtorsdag:

Kl. 19.00: Høymesse, tilbedelse.

Langfredag:

Kl. 15.00: Pasjonsgudstjeneste med

kommunion.

Kl. 19.00: Korsveilandakt.

Påskeaften:

Kl. 23.00: Vigsel av påskelyset og døpevannet. Fornylse av dåpsloftene. Høymesse.

1. Påskedag:

Kl. 9.30: Messe.

Kl. 11.00: Høymesse med preken ved biskop Gran.

Kl. 19.00: Engelsk messe.

2. Påskedag:

Eneste messe kl. 11.00.

ST. HALLVARD KIRKE, Enerhauggt 4.

Palmesøndag: Kl. 8.35: Fromesse.

Kl. 11.00: Høymesse med palmevigsel.

Mandag: Kl. 19.00: Botsandakt med anledning til skrifte.

Onsdag: Kl. 10.00: Messe, anledning til skrifte til kl. 18.00.

Skjærtorsdag: Kl. 19.00: Høymesse, tilbedelse til kl. 22.00.

Langfredag: Kl. 17.00: Hyldning av Korset, kommunion.

Påskeaften: Kl. 22.45: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet, høymesse.

1. Påskedag: Kl. 8.35: Fromesse.

Kl. 11.00: Høymesse.

2. Påskedag: Kl. 11.00: Messe.

ST. DOMINIKUS KIRKE

Palmesøndag:

Kl. 09.00: Messe. Kl. 11.00: Høymesse med palmevigsel og prosesjon. Kl. 18.30: Messe.

Onsdag før Skjærtorsdag:

Kl. 20.00: Matutin.

Skjærtorsdag:

Kl. 09.00: Laudes. Kl. 18.30: Høymesse.

Kl. 21.00: Lesning av Jesu avskjedstale til disiplene. Kl. 22.00: Matutin.

Tilbedelse til kl. 23.00.

Langfredag:

Kl. 09.00: Laudes. Kl. 17.00: Langfredagsgudstjeneste. Kl. 20.00: Matutin.

Påskeaften:

Kl. 09.00: Laudes. Kl. 23.00: Påskevigilie.

1. Påskedag:

Kl. 11.00: Høymesse. Ingen annen gudstjeneste påskedag.

2. Påskedag:

Kl. 11.00: Messe.

VOR FRUE VILLA

Palmesøndag: Kl. 9.00: Høymesse.

Palmevigsel.

Skjærtorsdag: Kl. 17.00: Høymesse.

Langfredag: Ingen gudstjeneste.

1. Påskedag: Kl. 10.00: Høymesse.

GREFSEN KAPELL

Skjærtorsdag: Kl. 16.00: Høymesse.

Langfredag: Kl. 15.00: Gudstjeneste.

1. Påskedag: Kl. 9.00: Stille Messe.

Kl. 11.00: Høymesse.

2. Påskedag: Kl. 9.00: Stille Messe.

LUNDEN KLOSTER, Ø. Lunden 5.

Skjærtorsdag: Kl. 18.00: Høymesse.

Sakramentstilbedelse til kl. 24.00.

Langfredag: Kl. 7.30: Matutin. Ca. kl.

8.30: Laudes. Kl. 16.00: Langfredags-

gudstjeneste. Kl. 20.00: Kompletorium.

Påskelørdag: Kl. 6.50: Matutin. Ca. kl.

7.45: Laudes. Kl. 18.15: Vesper. Kl.

23.00: Vigsel av påskeilden og

høymesse.

1. Påskedag: Kl. 7.45: Laudes. Kl. 11.00:

Høymesse. Kl. 18.00: Vesper. Kl.

20.30: Kompletorium.

2. Påskedag: Kl. 10.00: Høymesse.

Birgittaforeningen, Halden

21. april feirer Birgittaforeningen i Halden sitt 50-års jubileum.

Vår kjære medsøster Leonarda de Groot døde den 5. mars i en alder av 76 år. Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

St. Franciskus Søstre



FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Hønefoss
St. Franciskus Hosp		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

Omsorgssamfunnet

Wera Sæther, som er utdannet psykolog, er en av dem som bor i Mariahuset. Hun har skrevet ned noen tanker om bl.a. omsorgssamfunnet vårt:

Vi er i et omsorgssamfunn. Det fins omsorgsgrupper og omsorgsyrker. Behovene er ubegrensede, og det er få omsorgskvalifiserte. De utdannes og utdannes, men det er og blir ikke mange nok av dem. Nøden på mennesker er så stor. Av den nøden blir det sykdom, eller uførhet. Innunder både sykdom og uførhet er det ofte et hjelpeløst og litt skamfullt behov for mennesker. Kom, så jeg kan kjenne at jeg ér.

Kan hende er vi et omsorgssamfunn fordi vi egentlig ikke er noe omsorgssamfunn. Jeg mener, kan hende lager vi et yrke av omsorg fordi den ikke lenger er et naturlig uttrykk for det å være søster eller bror eller nabo eller venn. Vi har glemt — eller mistet — vennskapet og trofastheten og tyr til dem som forstår seg på nød.

Det gjør selvsagt legene.

Og så er det sykepleierne og sosionomene og prestene og psykologene og arbeidsterapeutene og vernepleierne og småbarnspedagogene og lærerne og spesialpedagogene og . . .

Alle er de utdannet og kan mennesket. I hvert fall sin egen spesialitet, enten det er nyrer eller nerver eller læring eller hygiene eller avvergemekanismer eller det evige liv.

Mens mennesket blir sittende tilbake. Umettet. Uglad, og nesten uvirkelig.

Selvsagt er all kompetansen en rikdom. Selvsagt er manges liv blitt reddet fordi legen har sine instrumenter og sin viten. Men det fins en skjebnesvanger mangel et steds i vårt omsorgssamfunn. Kan hende kan det kalles: Mangelen på å være sammen, mangelen på å dele. Det er noe langt mer radikalt enn mangelen på «sosialt samvær». Det går på virkeligheten løs. Det så mange behøver mer enn de behøver medisinsk og annen omsorg, er noen som sier: Her er jeg, — er du der?

Det viktige er vel nærvær og trofasthet. Kompetansen blir så lett en mur foran nærværet. Den får så lett med prestisje og ærgjerrighet å gjøre.

Jeg vil nevne noen barn som, mer enn noen andre, har fortalt meg hva



Fra L'Arche i Frankrike. Som i Mariahuset deler handikappede og friske der et hverdagsfellesskap.

som er nødvendig og vesentlig og hva som ikke er det. Disse barna har vist meg hvor langt jeg er fra å være menneske — hvordan jeg er ute etter å vise meg selv, ha makt, omskape andre i mitt eget bilde. De har vist meg hvor mye vold det er i meg.

Disse barna har hatt institusjons-skjebne i mange år. Der var det masse omsorg (de var på en god institusjon), men de var likevel for det meste langt borte, inne i seg selv, og uten dialog med verden. Det skal mange år og masse tillit til for et slikt barn kommer ut og sier: Her er jeg, fordi du er.

I et lite fellesskap her i Oslo er vi tre voksne som lever sammen med tre slike barn (en døde) natt og dag. Det er et hverdagsfellesskap der lek og lidelse går hånd i hånd og der vi sjelden vet noe om i morgen, utover den faste rytmen av nærvær og arbeid som binder timene sammen. Men vi vet ikke noe om det redde eller hjelpeløse som kan komme til å slå ut . . .

Barn som våre er sene. De behøver år etter år for å komme ut i verden og oppdage at det fins sol og skjønnhet og varme.

De behøver omsorg. Masse kroppsomsorg, masse omsorg omkring mating og måltid, renslighet osv. Vår måte å gi denne omsorgen på formidler vi til dem om de er gode eller vonde, viktige eller uviktige — om verden er god eller vond.

Det er våre ømme eller harde hender som forteller om verden.

Hva er meningen med et lite fellesskap som vårt? Er vi et forsøk på et sosialpolitisk argument, et institusjonsalternativ eller et annet misjoneringsforsøk? Eller . . . bare er vi? For mer enn noe annet er det tørsten etter virkelighet (som er fellesskap), den nakne og egentlige og nødvendige virkeligheten, som driver oss. Den virkeligheten som er hinsides og innenfor yrkesroller, diagnoser og prognoser, terapi og pedagogikk. Den har med *deling* å gjøre.

Vi snakker ikke meget om integrering (av psykisk utviklingshemmede). For integrering, for oss, kan ikke bare være av sosial eller pedagogisk art. Integrering må bety at vi alle — som mennesker simpelthen — er lemmer på samme fellesskapet og radikalt tar konsekvensene av dette. Da blir det brødre og søstre og naboer og venner igjen. Integrering kan ikke administreres frem, men kan bare vokse frem av noens erfaring og handling. Den må være på livsplanet, der det dreier seg om å dele.

Å dele med våre barn, det er å spise sammen med dem. Det er å være der om natten og ta imot og skjonne de fæle redslene. Og det er å lengte etter å vokse sammen med dem — våge å tro på menneskene og kan hende høre første famlende stavelsen på et ord, og fryde seg.

KRISTENDOMMEN . . .

(Forts. fra s. 7)

vi minnes at Frankrike på den tid kjenner sosiale utopister som Saint-Simon, Fourier eller den 'dialektiske' Proudhon. Heller ikke denne spenningsfylte sammenligning mellom Lamennais og utopistene kan gjøres til gjenstand for en bredere omtale her i bladet. Men den som vil si noe vesentlig om Lamennais i dag, bør se hans forfatterskap i en bredere sammenheng. Dr. Winther gjør det i sitt 'Etterord', selv om han begrenser seg til å risse opp den litterære betydning Lamennais fikk for enkelte senere forfattere og diktere. Men de sosiale utopister i Frankrike i et verk om sosial fæhet som nærer seg av kristne røtter, bør ikke glemmes.

Hans syn på det sosiale samlivet menneskene imellom er utpreget patriarkalsk. Enkeltindivider — de som han kaller Guds barn — er forenet i familier, «og alle familier er søsken». Guds verk var å forene dem «i nasjoner, og alle nasjoner er søsken». Når en trenger bak Lamennais' ordbruk og hele hans stil-struktur, oppdager man at han i sin dypeste sjelelige grunn var en religiøs *rousseauist*. Idéhistorikere vil fortelle oss at han reagerte på det 18. århundres opplysningstid og dens oppstykkende filosofi. Det er utvilsomt riktig. Men når han formaner, trøster, truer — og han gjør alle delene i rikt monn — hører vi stemmen av en idylliker som var blitt vekket. Det disharmoniske univers han oppdager, er den forstyrrede Rousseau. Lamennais leste ikke sin Chateaubriand for-gjeves . . .

Som prest hadde han en egen sans for det *hørte* — ikke bare skrevne — ord. Hans bok er gjennomvevet av små dialoger mellom oppdiktete personer, grupper, vesener. Og taler han selv, den troende, da taler han med *direkte* tale. Det dramatiske element forneker seg derfor ikke.

Dr. Winther kaller ham for «en mystiker som ikke nådde helt frem» (s. 112). Det er kanskje det mest treffende som kan sies om Lamennais i dag. Men våger man å spørre

videre: *hvorfor* nådde han ikke helt frem, da ligger antagelig svaret i den særpregede sjelelige bevegelse med hvilken han trådte ut av én identitetsform og inn i en annen, like oppriktig i begge tilfeller, like troende i sin tale, én som stod ved

kildene, men manglet styrke før han skulle gå inn i målet.

Félicité de Lamennais:

En troendes tale.

Oversettelse og etterord ved
Truls Winther.

Tanum-Norli, Oslo 1978,

Eches Forrehandel:

NYGARDSGT. 19

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

FORSIKRINGSSELSKAPET  LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82

BERGEN

Den nordiske valfart til Lourdes

10.—17. august 1979

8 dagers flyreise med full pension

Pris: Kastrup/Lourdes tur-retur, på hotel d.kr. 2.300,—

Særpris for syge og handicappede på

«Accueil Ste Bernadette» d.kr. 1.575,—

Valfartspræst: Pater Niels KLÆR, S.J.

Læger, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN

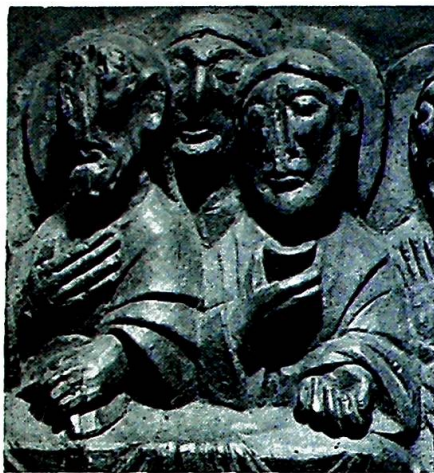
Barsehøj 25, DK. 2900 HELLERUP.

KATOLSK . . .

(Forts. fra s. 3)

forløsningen er fullbyrdet og skapningen befriet for all treldom: «Sålike er de som er innbudt til Lammet's bryllupsmåltid.» Nattverden er denne innbydelse.

Etter således å ha fremholdt det som lutherske og katolske kristne har felles i troen på alterets sakramente, går dokumentet over til å peke på de praktiske konsekvenser og oppgaver dette innebærer. Her gjenstår det ennå hindringer i veien for fullt nattverd-fellesskap. For så vidt er denne annen del av dokumentet en skuffelse i forhold til den første dels positive fellesbekjennelse. Men også her er det gjort store fremskritt som gir løfter om å overvinne de ennå uløste spørsmål. Det gledelige er at samtidig som rapporten klart erkjenner de vanskeligheter som ennå består, ser den ikke disse som hindringer for en dypere enhet. Som eksempel på dette kan nevnes synet på Kristi legemes og blods nærvær i brødets og vinens tegn. Både katolske og lutherske kristne tror fullt og fast på *realiteten* av dette nærvær, men skilles i den teologiske formulering av den. På katolsk side blir det fremholdt at nærværet skjer ved en «transsubstansiasjon» av brød og vin til Herrens legeme og blod. På luthersk hold frykter man for at dette er en for «rasjonalistisk» måte å nærme seg mysteriet på, og foretrekker derfor å tale om et nærvær i, med og under brødet og vinen. Fra katolsk side blir det innvendt at dette ikke fullt ut gir dekning for Herrens ord: «Dette er mitt legeme.» Men det gledelige er at disse motsatte syn ikke lenger betraktes som uforenlige (Die ökume-



nische Diskussion hat gezeigt, dass diese beide Positionen nicht mehr als trennende Gegensätze betrachtet werden müssen).

Spørsmålet om eukaristien som offer blir viet en bred omtale som på en løfterik måte rydder vekk mange misforståelser. Også her er konklusjonen at «våre synsmåter gir oss tillit til at de ennå åpne spørsmål vil bli løst». En annen alvorlig vanskelighet er synet på det kirkelige embete. Her nøyer dokumentet seg med å peke på visse felles synsmåter, men antyder at den fulle forståelse av et felles embetssyn først kan komme etter en nærmere undersøkelse av mulighetene for en gjensidig anerkjennelse av våre kirkers embeter.

Mest skuffende må nok dokumentet sies å være når det gjelder mulighetene av gjensidig altergang. Her

viser det seg at det er den katolske kirke som er den mest tilbakeholdende. Betingelsene for felles altergang — interkommunion — blir fra katolsk hold knyttet til det apostolske kirkeembete, dette embetes enhet i fellesskap med Kristus, Kirkens hode, og enhet i den tro vi bekjenner oss til i feiringen av eukaristien. Før en slik enhet er oppnådd mangler «det eukaristiske mysterium dets opprinnelige og hele innhold». Men døren til felles altergang er i ferd med å åpnes, idet det fremholdes at når det foreligger «tilstrekkelige grunner» (ausreichende Gründe) kan lutherske kristne gi adgang til katolsk altergang. Samtidig blir det understreket at «et Herrens måltid der dømte troende ikke kan delta sammen, lider av en indre selvmotsigelse, og fyller dermed ikke den oppgave Herren selv har gitt». Våre splittelser strider mot Herrens vilje.

Dokumentet slutter med en oppfordring til det kristne folk i begge kirker til alvorlig å overveie og til egne seg synsmåtene i denne katolsk-lutherske rapport, og da særlig det felles vitnesbyrd om troen på eukaristien som kommisjonen er nådd frem til. Uten at det jevne kristne folk svarer på en slik oppfordring til felles forståelse av Herrens måltid forblir det en teologisk teori uten grunn i den kirkelige virkelighet. Bare en sann teologi omsatt i kirkeleg praksis fører til den enhet som dette sakrament skal være et tegn på.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480